

Ett besök i Visby år 1880

Återutgivning av text från 1884

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Ett besök i Visby år 1880
– Återutgivning av text från 1884

av Erik Oscar von Knorring

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-390-6

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du en spännande skildring av ett besök i Visby år 1880.

Du får bland annat veta hur en båttur från Stockholm gick till och får lite historiska fakta om stadens ringmur och några av dess ruiner.

Men den största delen av den här korta e-boken handlar om ett besök i Villa Fridhem där prinsessan Eugenia guidar runt skribenten. Den här byggnaden är i dag ett pensionat som är öppet för allmänheten.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Minnen från Gotland". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." som användes av skribenten Erik Oscar von Knorring.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Ett besök i Visby år 1880

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Minnen från Gotland". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

En vanlig uppmaning att besöka Gotland föranledde mig att en het juni-eftermiddag år 1880 begifva mig till Riddarholmen och der gå ombord på det särdeles trefliga ångfartyget »Gotland», hvilket klockan på slaget sex lade ut från land. På Riddarfjärden fläktade det så skönt, och så snart vi kommit öfver Björkfjärden, der vinden spelade väl häftigt i tackel och tåg och så när hade åstadkommit verklig ravage bland de på en bricka å »skalejtet» framsatta läskedryckerna, blefvo vindfläktarne åter igen alldeles lagom svalkande och vädret härligt. Solen, som nu började dala mot vester, stack med sina gyllene strålar fram mellan träden kring Södertelje kanals högt och friskt grönskande bankar, och just som ångfartyget gled in mellan dem, uppstämde en på stranden befintlig tysk sextett af messingsinstrument en ganska vacker militärmarch. Vid slussbron, der ångfar-

tyget lade till några minuter, kom den sedvanliga pepparkaks- och kringlekommersen genast i gång, utan att någon madam denna gången kom »bums i kanalen», ehuru en och annan af dem i det längsta stod qvar med sin korg och med sitt ena ben på fartyget och blott det andra på landbacken.

Utom ångfartyget Gotlands förekommande befälhafvare fans ock om bord annat godt resällskap, hvaribland ett par af Gotlands honoratiores samt framstående landtbrukare och affärsmän, i hvilkas sällskap aftonen, belyst af en klar fullmåne, som försilfrade den lugna hafsytan, förflöt så angenämt och så hastigt, att det, innan man anade att natten var så långt framskriden, blef »tid att tänka på refrängen» och krypa till kojs.

Hela natten bibehöll Östersjön sitt lugn — hvilket just icke alltid är fallet — och först långt fram på lördagsmorgonen började hafvet att krusas af hvitt skum; men då voro vi redan på terra firma och i godt hägn inom den om forntida storhet vitnande ringmur, som, ehuru numera här och der ruinlik, dock ännu omger den gamla hansestaden Visby.

Jag hade aldrig förr varit på denna väna ö, som »Gud i sin godhet synes hafva ämnat till ett verkligen *godt land*». Så säger en af Gotlands mest framstående, nutida häfdatecknare om Polhems fäderne-ö, denna »Östersjöns perla», om hvilken redan konung Gustaf I utlät sig: »Gotland är en märklig ledamot af det svenska riket».

Jag har hört personer, platt nog, likna Gotland vid en pannkaka, hvars öfra kant skulle utgöras af dess vid stränderna uppskjutande kalkklippor. Mig deremot synes denna ö mera likna en ädelsten, hvars skarpt slipade kanter fannas af hafvets blåa vågor, hvilkas skimrande klarhet återgifver dess oregelbundna former i tusenfaldi-

gande bilder. Denna ädelsten skulle jag vilja kalla en smaragd, ty en sådan liknar den saftiga gräsmatta, som, inväfd med de mest praktfulla färgskiftningar af blomstermosaik, lik en kröningsmantel omsluter »Östersjödrottningens» axlar. Brämet på manteln bildas af den halfcirkelformiga landremsan mellan Högklint och Korpklint norr om Visby. Denna remsa punkteras på ett anslående sätt genom det å ena sidan belägna *Fridhem* med sin vackra parkanläggning och de der bakom befintliga boningar, dem prinsessan Eugenies människokärlek rest till ett skydd mot nöd och olycka. Här bland dessa barnhem och öfriga stiftelser har hon nedlagt sin lifsgerning i årslånga mödor och tankar, här har hennes varma hjerta funnit medel att tillfredsställa den mest storartade välgörehets kraf och här har hon genom sällsporda dygder i folkets kärlek och tacksamhet rest sig en minnesvård, varaktigare än den en mensklig hand kan mejsla.

De till helgonens ära uppförda tempelruinerna i Visby skola förvittra, men den välsignelse, som Gotlands skyddsengel från sin fridfulla boning spridt när och fjerran, skall sent, om någonsin, plånas ut ur folkets lif och minne.

Prinsessans mångåriga sommarboning *Fridhem* väcker ej uppseende genom någon ovanligare arkitektur, icke heller genom några stela höghetsemblemer, men det tilltalar från första ögonblicket man der inträder, såväl genom den estetiska smak, hvilken öfverallt uppenbarar sitt välde, som ock genom de många vittnesbörden om, att själshöghet och själsfrid här äro bofasta. Den i schweizerstil uppförda villan dominerar en med löfträd och barrskog klädd höjd, hvilken i terrassformiga afsatser sänker sig mot den solbelysta hafsytan.

Vid inträdet i bottenvåningen stannar man »i valet och qvalet», antingen man mest skall förundras öfver konstsinnet, som i det de-

korativa elementet äfven förstått att tilltalande ordna de många och dyrbara minnena af egarinnans kära anförvandter, eller beundra den pietet, som ännu bevarar dem såsom hjertats käraste skatter.

Vid ett af mina besök vid Fridhem, ett i sanning fridfullt hem, hade ställets furstliga egarinna den vänligheten att från mottagningsrummen sjelf beledsaga mig och ett par andra gäster in i några af de andra rummen, i hvilka Hennes Kongl. Höghet med lifligt intresse visade de många minnen, som der äro förvarade af prinsessans hädangångna, höga anförvandter. Hvar gång vi kommo till något föremål, som erinrade om drottning Josefina eller om prins Gustaf eller någon annan af de kära döde, syntes det tydligt huru innerligt och upprigtigt de ännu af prinsessan saknas.

I ett af dessa rum stå tvenne fåtöljer, hvilka tillhört framlidna enkedrottning Josefina och som äro öfverklädda med blått, blommigt siden af *svenskt* silke; äfven funnos här samma drottningens skrifstol och papperskorg.

I prinsessans smårum äro ock en mängd småsaker, som tillhört konung Carl, samt en matta, i fyra rutor, af hvilka den ena är broderad af drottning Lovisa och en af nuvarande drottningen samt den tredje af h. k. h. erkehertiginnan af Dalarne och den fjerde af prinsessan Eugenie sjelf. Denna vackra matta, till hvilken grefve Adam Lewenhaupt ritat mönstren, var en födelsedagspresent till drottning Josefina och har efter Högstdensammans död tillfallit dess nuvarande egarinna.

Bland de många minnena efter prins Gustaf finnes ett vackert krusifix. Vidare ses der många porträtt: af h. m:t vår nuvarande konung samt af dess gemål och söner äfvensom särdeles tilltalande porträtter af prinsessans höga föräldrar och bröder, tagna efter DD.

MM:s och KK. HH:s död; så en liten blombukett, målad af drottning Josefina och af henne skänkt till hennes syster, kejsarinnan Amalia af Brasilien, efter hvilkens död prinsessan Eugenie fått den. Denna lilla täcka tafla har sin plats öfver prinsessans kammarorgel. »Och här skall jag visa hela min familj», yttrade prinsessan, dervid pekande på en porträttsamling af alla de barn, som h. k. h. låtit uppfostra vid sitt kära »Fridtorp».

Till detta Fridtorp vilja vi nu styra kosan. Och det lönar sannerligen att göra en promenad i Fridhems vackra omgifningar. Dessa ligga utmed en halvcirkelformig vik, begränsad i söder och norr af de förut omnämnda »Högklint» och »Korpklint», tvenne höga, lodräta klippväggar, hvilkas öfre hälfter bestå af lerskiffer och de nedre af kalksten. Om jag egde några insigter i geologien och dess terminologi, skulle jag här orda en hel hop om den förvittring, som det undre lagret tid efter annan delvis undergår och hvaraf åstadkommas sättningar, eller hvad det nu heter, hvarigenom förorsakas, att klipporna stupa rakt ned mot hafvet. Nedom Korpklint begränsas Fridhems egor i norr af en strax utom parken i hafvet utmynnande bäck, hvilken, om sommaren uttorkad, vid vårtiden framvisar i klippväggen ett vattenfall af mellan 20 och 30 fots höjd, hvilket, ehuru med oändligt mindre dimensioner, till formen liknande Niagara-fallet, också benämnes *Lilla Niagara*. I dess botten är en sprängd brunn, som, tillika med ett källsprång strax derbredvid, förser Fridhem med friskt, klart och godt dricksvatten. Kommer så parken, till att börja med endast en granskog, men der de många labyrintiska gångarne nu slingra sig ej blott mellan granar, utan ock mellan här och der ibland dem, af prinsessan planterade löfträd af mångahanda slag. Bland dessa förtjenar särskildt uppmärksammas ett strax utom hufvudbyggnadens

östra vägg planteradt valnötträd, som redan nu visade, att det i år kommer att gifva riklig frukt, som här mognar på kall jord. Tvänne kiosker, af hvilka den ena var framlidne prins Augusts favoritplats, och åtskilliga löfsalar finnas ock i denna vackra park, som sträcker sig ända ned till hafsstranden. Denna är garnerad med dubbla rader, särskildt planterade, löfträd, omkring ett prydligt och rymligt badhus och ett förrådshus: der om sommaren bland annat förvaras en »stormskärm», som om hösten sättes upp på corps-de-logiet åt hafssidan, för att mot de vestliga stormarna om vintern skydda byggningen. Så väl dessa båda byggnader, som ekonomibyggnaden, äro byggda i schweizerstil.

Då man fortsätter promenaden utom parkens södra gräns, utbreder sig en fruktbar äng. Vid dess öfra sida kommer man först till det fordna »strandridaretorpet», der sjelfva torpstugan nu mera användes till slöjdverkstad för h. k. h. älsklingsanläggning, barnhemmet. Detta är inrymdt i tvenne s. k. torp, hvilka i sanning förtjena benämningen »sommarnöjen», och så solida och väl ombonade, att de bebos hela året om. De kallas »Fridtorpen». Det ena är en asyl och uppfostringsanstalt för flickor, för närvarande 16 till antalet, det andra för gossar, nu 14, hvart och ett med sina logement, lärosal med fullständig skolmateriel, kartor m. m., samt bostad för de båda lärarinnorna — en för handarbeten och en för läsning. Allt här är snyggt, väl ordnadt, städadt och trefligt.

Kommer så »Fridgård», utgörande boställe för den vid Fridhem anstälde prestman, hvilken ock är barnhemmets religionslärare.

Alla dessa lägenheter äro omgifna af trädgårdar och andra planteringar.

Med verklig saknad lemna vi det väna Fridhem och anträda åter-

färden till Visby, der nya intryck vänta bland de många imponerande minnesmärkena.

Det första af dessa intryck, då man närmar sig den väldiga mur, som lik en skyddande arm omslingrar staden, blir ovilkorligen anslående, men dock på samma gång vemodsfyllt, ty man kan ej värja sig från jemförelsen mellan den tid, som i förfining och upplysning kanske står framom, men i kraft och stordådsanda står tillbaka för den medeltid, hvilken stämplat sin tillvaro på jorden i gigantiska monument. Kan vår tids på de *många* arbetsfälten splittrade krafter ej frambringa så storartade verk, så kan den dock bevara och vårda dem, som stora tidsåldrar lemnat i arf. Detta är icke mer än ett rättvist erkännande till de män, hvilka särskildt bland Visbys fornlemningar visat sig kunna uppskatta värdet af förgången storhet.

Redan vid inträdet i staden genom ringmurens södra hvalf häpnar man öfver denna murs kolossala dimensioner, på samma gång man beundrar dess solida konstruktion, som låtit densamma blifva så jemförelsevis litet berörd af århundradens härjande framfart. Visserligen är den nu en ruin, men en ruin, hvars brutna former ännu tillräckligt vittna om det vackra arbete, både i fortifikatoriskt och arkitektoniskt hänseende, som här blifvit nedlagdt.

Gå vi till stadens motsatta sida, gifva oss de stympade lemningarne utaf Eriks af Pommern forna borg ännu en antydan om, att äfven *Visborgs slott* en gång varit en konungslig boning och ett väldigt fäste. Fortsätter man den intressanta vandringen längre in, till sjelfva hjertat af staden, känner man sig nästan genom ett trollslag återförd till den tid, då den mäktiga Hansans spira rådde öfver densamma. De trånga, mörka gatorna, de mot dessa gator vända trappformiga husgaflarne, de många underliga boningshusen — allt detta här och

det omviradt af leende, sydländsk växtprakt, af färgblandningar så harmoniska och så graciösa, som ville de både dölja och blotta de svagheter tidernas åverkan åstadkommit; de väldiga kyrkoruinerna, resande sig öfver denna rika tafla — sannerligen stanna vi ej på vår vandring i häpen undran om detta är en verklighetsbild eller Fata Morgana, som vid närmare beröring skola försvinna.

Att närmare beskrifva dessa ruiner, kan icke jag; jag vill endast nämna, att bland de bäst bibehållna äro S:t Nikolai och S:t Karin. Om vi ett ögonblick stanna vid den förstnämnda, så erfara vi redan af dess yttre ett anslående och behagligt intryck. Eller se på denna smäckra vestra gafvel, ännu väl bibehållen, å sin öfre del prydd af tvenne stora, runda fördjupningar, hvardera föreställande en tolfbladig ros, samt af tre spetsbågiga fönster, hvilka fordom varit rikt smyckade af fina midtposter, rosor och blad. Försvunna äro visserligen dessa ornament, men af hvad som är kvar kan man dock sluta till hvad som varit. Om vi komma från södra sidan, genom den lustgård, som der bekransar ingången, smekes blicken af de skönt formade rundbågsportarne med sina liljesirater, samt af de många spetsbågiga fönstren och icke minst af det utaf vinrankor omslingrade parti, hvilket bildas af den sydvestra porten med det öfver densamma skimrande runda fönstret, föreställande en dubbelros med fyra inre och åtta yttre blad af fint arbetad kalksten och bildad af tretton sammansatta stycken. Rigtar man blicken högre upp, dröjer den med lika välbehag vid de brutna taklemningarna, nu garnerade och inväfda med yppigt grönskande buskar och små träd. Denna anblick lockar oss att försöka bestiga den lilla smala vindeltrappa, som leder dit, och då man uppkommit, svindla både öga och tanke inför den härliga storhet, som der utbreder sig under och framför vårt öga. Skola vi höja

eller sänka blicken? Vi sänka den ned i kyrkans solbelysta långskepp och söka att djupt i hjertats minnesbok afteckna denna vackra tafla af götisk och romersk byggnadskonst, der medeltidens mystiskt tunga verldsåskådning rest murarne och hvalfven, men der nu den klaraste sol i gyllene dukar draperar de tunga formerna; och värmda långt ned i själen höja vi tacksamma blickar till den, som sjelf är hvarje skönhets ursprung. Mu möter oss en ny öfverraskning: under våra fötter ligger den praktfullaste panorama öfver Visby stad med dess grönska och ruiner, allt detta omfamnadt af det vida blå, der öga och hjerta försvinna i det oändliga.

Men — »Saligheter, som förlängas,
härda endast Gudar ut» —

och vår knappt tillmätta tid manar oss derjemte att skynda, hvarföre vi begifva oss af till S:t Karin. På vägen dit kunna vi dock ej med tystnad förbigå de ruiner, vi då passera, t. ex. Helgeandskyrkan, i sitt slag ensam i norden. Hon är nemligen bygd i *två* afdelningar, den ena ofvanpå den andra, men båda förenade genom ett gemensamt långskepp. Af dem är den undra i spetsbågs- och den öfra i rundbågsstil. Ett stort rosettformadt fönster upplyser hela templet. Om anledningen till denna underbara byggnadsstil tvistas mycket; men vi lemna alla sådana spörsmål åt sitt värde och att dryftas af dem, som äro roade deraf, och ila vidare till »S:t Clemens», uppförd till ära för de sjöfarandes helgon. Denna ruin är i synnerhet anslående genom det vackra choret, der *tre* luftiga fönster nästan kunna sägas symbolisera treenighetens tanke.

Obemärkta få vi ej heller lemna Domkyrkans, »Sancta Marias»,

härliga portaler i rundbågsstil, der ögat förlorar sig i dess perspektiviska fördjupning, der lätta och fint formade pelare sträfvat uppåt och der rösten och gafvelfält med rika sirater af götisk ornamentik varmt tilltala skönhetssinnet. Men vi måste tyvärr endast helt flyktigt beröra äfven denna ståtliga kyrka, för att omsider stanna inför S:t Catharinas tempelruin.

Icke utan afsigt hafva vi valt den sistnämnda såsom slutpunkt i den gradvisa stegring af skönheter, vi följt, ty S:ta Catharina, eller »Karin» — såsom hon på hvardagsspråket helt anspråkslöst benämnas — tager måhända priset af dem alla såsom »den skönaste bland de sköna». Icke genom väldiga massor, såsom S:t Nicolai, icke genom egendomlig stil, såsom Helgeandskyrkan, men genom det oförlikneliga behag, hvarmed den minsta sten liksom förstått att välja sin plats, ja, man skulle nästan vilja kalla S:ta Karin en kokett skönhet, såvida det ej låge en helig inspiration och en djupt religiös tro öfver hennes anletsdrag. Här, liksom öfverallt bland Visby ruiner, hafva lif och förgängelse slutit en syskonlik omfamning, i det att murgrönsrankor, blommor och träd slingra sig om de smärta pelarraderna och de höga fönstren samt krypa in under de djupa hvalfven.

Lätta böja sig takbågarne, sedan sjelfva hvalfven för länge sedan fallit ned, öfver 12 åttkantiga pelare i oregelbundna rader. Kyrkans byggnadsstil är spetsbågig med här och der qvarlemnade spår af en äldre rundbågig. På östra sidan af långhuset finnes en hvälfd krypta, till hvilken man kommer från ett vid kyrkans södra mur beläget hvalf, som tillhört klostret och troligen blifvit användt såsom böncell.

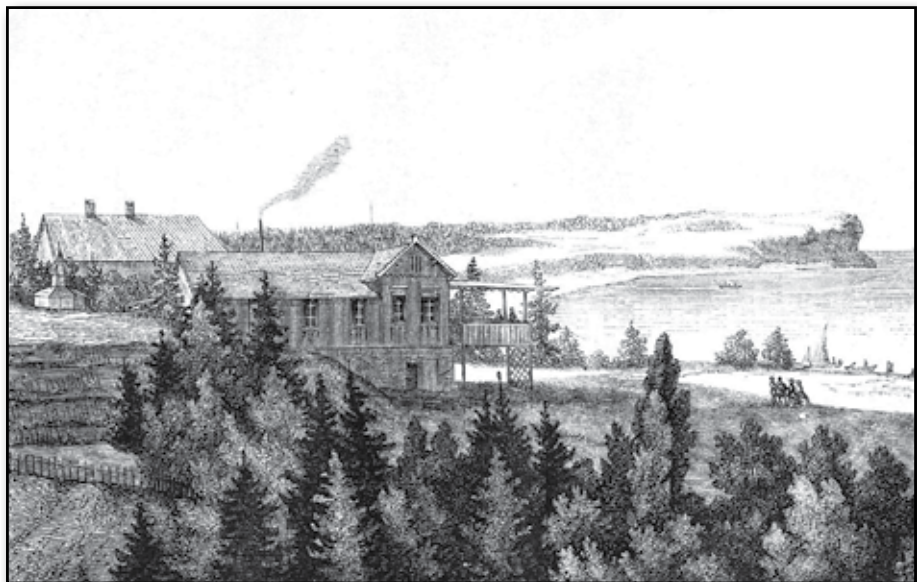
Denna af Fransiskaner bygda kyrka var invigd till helgonet Katarinas af Egypten ära och man vet genom munkarnes »Annales», att nuvarande choret bygdes åren 1376—1391. Längs med hela yttre

sidan af södra muren har funnits en hvälfd klostergång, vettande åt den fordna klosterträdgården.

S:t Karin.

Fridhem.

Viktiga ord och personer

Amalia af Brasilien.

[1812–1873] Kejsarinna av Brasilien från 1829 tills sin make Peter I:s abduktion 1831. Var syster till svenska drottningen Josefina och uppväxt i Bayern. Testamenterade flera brasilianska kronjuveler till det svenska kungahuset. Hennes namn skrivs i dag oftast Amelia av Leuchtenberg.

Corps-de-logi.

Franskt arkitektur-uttryck som används om manbyggnaden på större gårdar.

Erik av Pommern.

[ca 1382–1459] Svensk kung under flera perioder mellan 1396 och 1439 samt dessutom kung av Norge 1389–1442 och Danmark 1396–1439.

Prinsessan Eugénie.

[1830–1889] Prinsessa av Sverige och Norge. Lät bygga sommarvillan Fridhem i Högklint på Gotland. Var mycket känd som både tonsättare och konstnär.

Fata Morgana.

Ett begrepp inom fysiken som betyder hägring eller luftspegling.

Fot.

Längdmått. En fot motsvarar 29,6 cm.

Fransiskaner.

En religiös orden som grundades i Italien på 1200-talet av Sankt Franciskus av Assisi. Fransiskanermunkar använder grå kläder och kallas därför oftast för gråbröder eller gråmunkar.

Prins Gustaf.

[1827–1852] Svensk och norsk prins samt hertig av Uppland. Kallades av sin samtid för "Sångarprinsen" för sin sångtalang. Komponerade mer än 50 sånger, bland annat den än i dag populära "Student-sången".

Gustaf I.

[1496–1560] Gustav Vasa var kung av Sverige från 1523 till sin död 1560. Gustav Vasa är en av de mest inflytelserika kungarna i svensk historia. Gustav införde arvsmonarkin i Sverige och reformerade kyrkan. Många menar att Vasa skapade den moderna svenska nationalstaten.

Hansan.

Ett handelsförbund i Nord- och Östersjön som i stort sett hade monopol på all handel. När Hansan var som störst omfattade den ett 100-tal städer och dess egentliga huvudstad var Lübeck. Hansan bedrev sin verksamhet under drygt 500 år, från 1100-talet tills 1600-talet.

Drottning Josefina.

[1807–1876] Svensk och norsk drottning mellan 1844–1859. Josefina var född i Milano och gifte sig med kung Oscar I i maj 1823.

Karl XV.

[1826–1872] Kung över Sverige och Norge från 1859 till sin död 1872. Regerade under namnet Karl IV i Norge. Under hans tid vid makten försämrades relationen kraftigt till Norge.

Katarina af Egypten.

[ca 282–ca 300] Egyptisk kvinna som ska ha avrättats för sin kristna tro. Hon vördas i dag som helgon inom den katolska kyrkan under namnet Sankta Katarina. Hon kallades förr även för Katarina av Alexandria och Heliga Karin.

Kiosk.

Ordet används här i dess äldre betydelse, trädgårdspaviljong. Dessa kiosker var oftast utförda i turkisk eller kinesisk stil.

Adam Lewenhaupt.

[1820–1895] Svensk militär och överkammarherre. Tjänstgjorde både vid dragonerna och som kavalleriofficer. Blev överkammarherre hos drottning Lovisa år 1859. Lewenhaupt var en skicklig målare, träsnidare och guldsmed. Var en hängiven samlare av både autografer, handskrifter och fornföremål.

Drottning Lovisa.

[1851–1926] Dansk drottning från 1906 till maken Fredrik VIII:s död 1912. Var svensk prinsessa och dotter till kung Karl XV.

Gjorde stora insatser för att öka simkunnigheten bland svenska kvinnor.

O. v. K.

[1822–1891] Pseudonym för Erik Oscar von Knorring. Yrkesmilitär från 1840 vid bland annat Fältjägarrekåren. Skrev senare under sin karriär flera militära läroböcker och var en flitig skribent i olika tidskrifter under signaturen ”O. v. K.”.

Polhem, Kristofer.

[1661–1751] Svensk uppfinnare och företagsledare. Är mest känd för sina uppfinningar Polhemslåset, Polhemsknuten och en klocka som visade både tid och datum.

Ravage.

Franskt ord som betyder ”härja”.

Röste.

Uttryck inom arkitekturen om den bärande konstruktionen i ett yttertak. I dag används i stället ordet taklag.

Sirater.

Äldre uttryck som betyder prydnad, utsirning. Ordet kommer från tyskans ”zierat”.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)